

К.В. Шиманська, к.е.н., доц.,
доцент кафедри міжнародної економіки,
Житомирський державний технологічний університет

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА МЕТОДИКА ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗАКУПІВЕЛЬ ЗА БЮДЖЕТНІ КОШТИ

Процес закупівель за бюджетні кошти є невід'ємною частиною функціонування установ та організацій державного сектору економіки, яка характеризується великими обсягами використанням бюджетних коштів, причому проведення процесу державних закупівель є децентралізованим, тобто обов'язки щодо здійснення державних закупівель покладаються на відповідні органи та комісії бюджетних установ. Порушення, які щорічно виявляються контролюючими органами, як правило, призводять до провадження кримінальних справ щодо розтрат або нецільового використання бюджетних коштів, зокрема, частими є здійснення закупівлі за державні кошти без застосування визначених законом процедур; порушення вимог оформлення тендерної документації; невідповідність оцінки тендерних пропозицій критеріям та методиці вибору найкращої тендерної пропозиції; невідповідність договірної документація умовам тендерних торгів; порушення порядку оприлюднення інформації щодо закупівлі за державні кошти, а також порядку звіту про результати здійснення процедури закупівлі.

Дієвою процедурою встановлення таких порушень в процесі провадження справи є судово-економічна експертиза, при проведенні якої об'єктом експертного дослідження є розпорядча, планова та облікова документація, якою оформлюється процес закупівель, зокрема:

- річні плани державних закупівель, які у порівнянні з кошторисною документацією розпорядника бюджетних коштів (замовника тендерних торгів) дозволяють встановити правомірність планування процесу закупівлі та наявність відповідних бюджетних призначень і запланованих видатків за відповідним кодом економічної класифікації видатків (КЕКВ);

- оголошення про заплановану закупівлю чи про проведення попередньої кваліфікації, співставлення якого з укладеними фактично договорами на проведення закупівлі дозволяє виявити невідповідність укладеного договору первинним умовам державних закупівель;

- протокол розкриття тендерних (цінових) пропозицій. Частим порушенням у цій процедурі є неврахування наявних порушень у поданих цінових пропозиціях (прострочення ліцензій та дозволів у виконавців та підрядників, відсутність сертифікатів на продукцію тощо). Формальна перевірка наданої з ціновими пропозиціями документації дозволяє експерту виявити випадки неправомірного невідхилення такої пропозиції та допуску учасника до участі у торгах;

- акцепт тендерної пропозиції та повідомлення про результати торгів - для проведення процедур відкритих торгів із зменшенням ціни, двоступеневих торгів і торгів з обмеженою участю;

- звіт про результати здійснення процедури закупівлі, включаючи всі додатки до нього - для проведення всіх видів процедур закупівлі.

Важливою процедурою експертного дослідження є вивчення первинної документації розпорядника бюджетних коштів, яка посвідчує операції з оприбуткування товарів, одержання послуг чи робіт. Така документація перевіряється на предмет її відповідності документації з конкурсних торгів, а також договору, укладеному з їх переможцем. Крім того, окремого вивчення потребує рух коштів на рахунках розпорядника бюджетних коштів, зокрема щодо напрямів їх використання, строків та підстав перерахування, а також джерел їх формування (спеціальне одержання асигнувань, акумулювання коштів спеціального фонду тощо). Таким чином, виключне місце у системі обліково-інформаційного забезпечення експертного дослідження процесу закупівель за бюджетні кошти належить кошторисній документації відповідних розпорядників бюджетних коштів, а також пакету документації конкурсних торгів, співставлення яких дозволяє виявити порушення у плануванні та здійсненні відповідних видатків, а також сприяє встановленню фактів порушень при кожній процедурі державних закупівель.